ECLI:LV:AT:2025:0605.C771125323.17.L

Lieta Nr. C77112523, SKC-413/2025

Civillietu departaments

Latvijas Republikas Senāts

LĒMUMS

Rīgā 2025. gada 5. jūnijā

Senāts šādā sastāvā: senatore referente Inese Grauda, senatori Kaspars Balodis un Intars Bisters

rakstveida procesā izskatīja /Persona C/ blakus sūdzību par Rīgas apgabaltiesas 2025. gada 20. februāra lēmumu.

Aprakstošā daļa

[1] Ar Rīgas pilsētas tiesas 2024. gada 5. jūlija spriedumu tika apmierināta /Persona C/ prasība pret /Persona D/ par prasītāja īpašuma tiesību atzīšanu uz nekustamo īpašumu /Adrese A/, dzēšot atbildētājas īpašuma tiesības, pamatojoties uz pušu 2001. gada 23. augusta vienošanos.

Par minēto spriedumu /Persona D/ iesniedza apelācijas sūdzību, pārsūdzot spriedumu pilnā apjomā.

Ar Rīgas apgabaltiesas tiesneša 2024. gada 7. oktobra lēmumu tika ierosināta apelācijas tiesvedība un tiesas sēde tika noteikta 2025. gada 6. februārī.

[2] /Persona D/ 2025. gada 5. februārī iesniedza lūgumu par tiesvedības apturēšanu, norādot, ka 2025. gada 24. janvārī ir cēlusi Rīgas pilsētas tiesā prasību pret prasītāju par atbildētājas atbrīvošanu no 2001. gada 23. augusta vienošanās ietvertā apsolījuma atdāvināt /Persona C/ nekustamo īpašumu /Adrese A/. Ar Rīgas pilsētas tiesas tiesneša 2025. gada 31. janvāra lēmumu prasības pieteikums pieņemts un ierosināta civillieta Nr. C771001925.

Atbildētājas ieskatā tiesiskās noteiktības nolūkā ir pamats lūgt apturēt tiesvedību izskatāmajā lietā, iekams nav izšķirta civillieta Nr. C771001925, kuras ietvaros atbildētājai tiktu dota iespēja aizstāvēt savas mantiskās intereses, kuras viņai izriet no viņas nekustamā īpašuma tiesībām. Atbildētājas pretprasība šajā konkrētajā izskatāmajā lietā netika pieņemta, liedzot atbildētājai iespēju pieteikt mantiska rakstura prasījumus pret prasītāju.

[3] Ar Rīgas apgabaltiesas 2025. gada 20. februāra lēmumu, pamatojoties uz Civilprocesa likuma 214. panta 5. punktu, tika apturēta tiesvedība lietā līdz stāsies spēkā galīgais nolēmums civillietā Nr. C771001925.

Lēmums pamatots ar šādiem argumentiem.

Ņemot vērā, ka prasītāja prasības par īpašuma tiesību atzīšanu uz nekustamo īpašumu pamatu veido pušu 2001. gada 23. augusta vienošanās, par kuru atbildētāja ir cēlusi atsevišķu prasību civillietā Nr. C771001925, šīs lietas izskatīšana nav iespējama, kamēr netiks izskatīta un nestāsies spēkā galīgais nolēmums civillietā Nr. C771001925 atbildētājas prasībā par viņas atbrīvošanu no 2001. gada 23. augusta vienošanās ietvertā apsolījuma

atdāvināt prasītājam nekustamo īpašumu /Adrese A/. Prasības civillietā Nr. C771001925 apmierināšanas gadījumā zudīs šīs lietas prasības pamats – pušu 2001. gada 23. augusta vienošanās izpilde.

Līdz ar to šīs lietas izskatīšana nav iespējama, iekams nav stājies spēkā galīgais nolēmums civillietā Nr. C771001925, jo šajās lietās pieteiktie prasījumi ir savstarpēji izslēdzoši, kā arī primāri ir atrisināms jautājums par pušu 2001. gada 23. augustā noslēgtās vienošanās saistošā spēka esību attiecībā uz atbildētāju, kas risināms civillietā Nr. C771001925, un tad secīgi risināms jautājums par atbildētājas pienākumu izpildīt šo saistību šajā civillietā.

[4] /Personas kods A/ iesniedza blakus sūdzību par minēto lēmumu, lūdzot to atcelt un nodot jautājumu par tiesvedības apturēšanu jaunai izskatīšanai Rīgas apgabaltiesā.

Blakus sūdzība pamatota ar šādiem argumentiem.

[4.1] Tiesa nav pietiekami izvērtējusi atbildētājas pieteiktā lūguma par tiesvedības apturēšanu motīvus, civillietā Nr. C771001925 celtās prasības pamatojumu un šajā civillietā pastāvošos faktiskos apstākļus, kas novedis pie pārsteidzīga secinājuma par savstarpēji izslēdzošu prasījumu esību.

[4.2] Tiesa nav pievērsusi uzmanību atbildētājas prasības celšanas laikam, kas ir tieši pirms civillietas izskatīšanai nozīmētās tiesas sēdes (lietā Nr. C771001925 tiesvedība ierosināta 2025. gada 31. janvārī). Šāda rīcība ir ļaunprātīga civilprocesuālo tiesību izmantošana un ir vērtējama kā centieni lietas izskatīšanu maksimāli novilcināt. Priekšnoteikumi šādas prasības celšanai pastāvēja jau vismaz kopš 2023. gada 13. decembra, kad Rīgas pilsētas tiesa pamatoti attiecās pieņemt atbildētājas iesniegto pretprasību šajā civillietā.

[4.3] Atbildētājas celtās prasības pamatā nav jautājumi, kas saistīti ar 2001. gada 23. augustā noslēgtās vienošanās izpildi. Atbildētājas vēlme ir saņemt mantiska rakstura kompensāciju par savu ieguldījumu strīdus nekustamajā īpašumā. To, vai šāds ieguldījums patiešām tika izdarīts, varēs noskaidrot citas tiesvedības ietvaros, bet tas neveido pamatu tiesvedības apturēšanai šajā civillietā.

[4.4] Tiesas pienākums šīs civillietas ietvaros ir noskaidrot, vai pastāv apstākļi atbildētājas atbrīvošanai no uzņemtajām saistībām saskaņā ar 2001. gada 23. augusta vienošanos, izvērtējot tos atbildētājas iebildumus un argumentus, kas izteikti apelācijas sūdzībā.

[4.5] Tiesa ir sajaukusi lietu savstarpējo ietekmi un nepareizi noteikusi to izskatīšanas secību. Primāri izšķirams jautājums par to, vai prasītājs iegūst īpašuma tiesības uz strīdus nekustamo īpašumu, un tikai tad var tikt risināts jautājums par iespējamo atbildētājas ieguldījumu kompensēšanu. Tādējādi tiesvedība būtu apturama civillietā Nr. C771001925.

[4.6] Viens no vērtēšanas kritērijiem tiesvedības apturēšanai uz Civilprocesa likuma 214. panta 5. punkta pamata ir tas, ka izskatāmajā civillietā var būt nozīmīgi tādi fakti, kurus tiesai iespējams nodibināt tikai ar spriedumu citā lietā.

Citā tiesvedībā nodibināmie fakti nav tādi, ko nebūtu iespējams nodibināt arī šajā civillietā. Šie fakti nodibināmi šīs pašas lietas ietvaros un to noskaidrošana jau ir uzsākta. Atbildētāja pret prasību šajā civillietā aizsargājas, izvirzot tos pašus apsvērumus un argumentus, ko vēlas izmantot arī atsevišķi ierosinātajā tiesvedībā.

[4.7] Tiesa nav norādījusi, kādi izskatāmajai lietai būtiski fakti, bez kuriem šī strīda izšķiršana nav iespējama, nodibināmi ar spriedumu lietā Nr. C771001925. Secinājums par neiespējamību izskatīt konkrēto strīdu izdarīts bez atbilstoša pamatojuma.

Motīvu daļa

[5] Pārbaudījis lietas materiālus un apsvēris blakus sūdzībā norādītos argumentus, Senāts atzīst, ka pārsūdzētais lēmums ir atceļams, un jautājums par tiesvedības apturēšanu nododams jaunai izskatīšanai Rīgas apgabaltiesā.

[5.1] Atbilstoši Civilprocesa likuma 440. pantam apelācijas instances tiesa aptur tiesvedību gadījumos un kārtībā, kāda noteikta šā likuma 24. nodaļā.

Civilprocesa likuma 24. nodaļā iekļautajā 214. pantā noteikti gadījumi, kuros tiesvedības apturēšana ir tiesas pienākums.

Saskaņā ar Civilprocesa likuma 214. panta 5. punktu tiesa aptur tiesvedību, ja lietas izskatīšana nav iespējama, iekams nav izšķirta cita lieta, kas jāizskata civilā, krimināla vai administratīvā kārtībā.

Civilprocesa likuma 214. panta 5. punkta norma attiecas uz procesuālo darbību pārtraukšanu sakarā ar tādu apstākļu iestāšanos, kuri izslēdz iespēju izspriest lietu pēc būtības, kamēr tie pastāv (sk. *2017. gada 24. marta lēmuma lietā Nr. SKC-709/2017 (C29842013) 6.2. apakšpunkts, 2017. gada 19. jūnija lēmuma lietā Nr. SKC-1221/2017 (C33671015) 6.2. apakšpunkts, Senāta 2019. gada 11. februāra rīcības sēdes lēmuma lietā Nr. SKC-302/2019 (ECLI:LV:AT:2019:0211.C33505616.8.L) 8.1. apakšpunkts, 2019. gada 11. decembra lēmuma lietā Nr. SKC-1506/2019 (ECLI:LV:AT:2019:1211.C33373718.10.L) 6.2. apakšpunkts, 2020. gada 30. novembra lēmuma lietā Nr. SKC-1437/2020 (ECLI:LV:AT:2020:1130.C60053918.20.L) 8.1. apakšpunkts*).

Līdzīgas atziņas izteiktas arī tiesību doktrīnā, kurā turklāt minēts, ka šiem apstākļiem ir objektīvs raksturs, tie nav atkarīgi no tiesas un lietas dalībnieku brīvas gribas (sk. *Civilprocesa likuma komentāri. I daļa (1.–28. nodaļa). Otrais papildinātais izdevums. Sagatavojis autoru kolektīvs. Prof. K. Torgāna zinātniskajā redakcijā. Rīga: Tiesu namu aģentūra, 2016, 606. lpp.*).

Līdz ar to tiesai, lemjot lūgumu par tiesvedības apturēšanu, ir jāizvērtē, vai citā lietā nodibināmie apstākļi var būtiski ietekmēt izskatāmās lietas iznākumu un vai galīgā nolēmuma neesība citā lietā liedz iespēju tiesai izspriest konkrēto lietu pēc būtības.

[5.2] No pārsūdzētā lēmuma argumentācijas redzams, ka tiesa tiesvedību izskatāmajā lietā apturējusi tādēļ, ka, tās ieskatā, prasības apmierināšanas gadījumā civillietā Nr. C771001925 tiktu izslēgta prasības apmierināšanas iespējamība civillietā Nr. C77112523, jo abās lietās pieteiktie prasījumi ir savstarpēji izslēdzoši.

Taču apgabaltiesa nav sniegusi pienācīgu motivāciju tam, kādi izskatāmajā lietā nozīmīgi faktiskie apstākļi tiks nodibināti ar nolēmumu citā civillietā, un vai minētie apstākļi izslēdz iespēju izspriest izskatāmo lietu pēc būtības.

Nav pietiekami tikai formāli konstatēt identiska faktoloģiskā pamatojuma esību vairākās civillietās. Ir svarīgi noskaidrot un secīgi izvērtēt, vai citas civillietas iznākums ir kvalificējams kā šķērslis izskatāmās lietas izspriešanai pēc būtības atbilstoši celtās prasības priekšmetam un pamatam (sk. *Senāta 2023. gada 1. novembra lēmuma lietā Nr. SKC-949/2023 ECLI:LV:AT:2022:0614.C33335320.20.L 10.2. punkts*).

Senāts piekrīt blakus sūdzības iesniedzējam, ka citā tiesvedībā nodibināmie fakti nav tādi, ko nebūtu iespējams nodibināt arī izskatāmajā civillietā, jo atbildētāja pret prasību izskatāmajā civillietā aizsargājas, izvirzot tos pašus apsvērumus un argumentus, ko vēlas izmantot arī atsevišķi ierosinātajā tiesvedībā. Senāta ieskatā, lai izlemtu, vai atbildētājai ir vai nav pienākums izpildīt 2001. gada 23. augustā noslēgto vienošanos, ir pietiekami ar atbildētājas iebildumiem pret prasību konkrētajā lietā, kuru pamatotība tiks vērtēta, tiesai izskatot lietu pēc būtības. Pats par sevi apstāklis, ka atbildētāja citā tiesvedībā ir cēlusi prasību pret prasītāju par viņas atbrīvošanu no 2001. gada 23. augusta vienošanās ietvertā apsolījuma atdāvināt prasītājam nekustamo īpašumu /Adrese A/, par kuru ir strīds izskatāmajā lietā, izpildes, nevar kalpot par pamatu tiesvedības apturēšanai izskatāmajā civillietā.

Ievērojot minēto, Senāts atzīst, ka apgabaltiesa ir nepamatoti apturējusi tiesvedību lietā, līdz ar to apgabaltiesas lēmums atbilstoši Civilprocesa likuma 448. panta pirmās daļas 2. punktam ir atceļams un jautājums par tiesvedības apturēšanu nododams jaunai izskatīšanai.

[6] Atceļot pārsūdzēto lēmumu, atbilstoši Civilprocesa likuma $444.^{1}$ panta otrajai daļai atmaksājama drošības nauda /Persona F/, kurš to samaksājis par /Persona C/ blakus sūdzību.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Civilprocesa likuma 448. panta pirmās daļas 2. punktu un 449. panta pirmo daļu, Senāts

nolēma

atcelt Rīgas apgabaltiesas 2025. gada 20. februāra lēmumu un jautājumu par tiesvedības apturēšanu nodot jaunai izskatīšanai Rīgas apgabaltiesā;

atmaksāt /Persona F/ drošības naudu 70 EUR (*septiņdesmit euro*).

Lēmums nav pārsūdzams.

Senatore I. Grauda Senators K. Balodis Senators I. Bisters